

PROF. DR. MUSTAFA CEMİLOĞLU'NUN TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Evaluation Of Prof. Dr. Mustafa Cemiloğlu's Works In Turkish Teaching Field

Doç. Dr. Erol OGUR

Orcid: 0000-0002-7710-3361 ♦ Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler
Eğitimi Bölümü ♦ ogur@uludag.edu.tr

Doç. Dr. Şükrü BAŞTÜRK

Orcid: 0000-0002-8319-9507 ♦ Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler
Eğitimi Bölümü ♦ basturk@uludag.edu.tr

ARTICLE INFO

Submit : 01.05.20221
Accept : 06.06.2021
Published : 30.06.2021

iThenticate Report: % 19 ✓

EOI:

<http://eoi.citefactor.org/10.11243/ijhar.06.02.009>

Area Editor: Doç.Dr. Ersin ŞAHİN

Technical Editor: Öğr.Gör. Şükrü KAYA

Reference:

Ogur, Erol. Baştürk, Şükrü. (2021). Prof. Dr. Mustafa Cemiloğlu'nun Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarının Değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 6(2): 138-154.

Anahtar Kelimeler: Mustafa Cemiloğlu, Türkçe Öğretimi, Özel Öğretim Yöntemleri, Özel Öğretim Yöntemi Ders Kitabı.

Keywords: Mustafa Cemiloğlu, Teaching Turkish, Special Teaching Methods, Special Teaching Method Textbook.

Özet

Araştırma Makalesi ♦ Research Article

Dil, düşünce, duygu ve isteklerin bir toplumdaki insanlar tarafından üretilmesine ve paylaşılmasına imkân verir. Bu, o toplumun sahip olduğu ana dili ile gerçekleşir. Ana dilimiz Türkçenin yeni nesillere aktarılması ve öğretilmesi hem ilköğretim hem de orta öğretimde Türkçe dersleri ile gerçekleştirilmektedir. Bu dersleri okutacak öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde “özel öğretim yöntemleri” dersleri, önemli derslerden biridir. Cumhuriyet döneminde özel öğretim yöntemleri dersi farklı adlar ve uygulamalarla öğretmen yetiştiren kurumların müfredatına girmiştir. Bu dersin nasıl okutulacağı hakkında bilgi veren ders kitapları ancak 2000'li yıllardan yazılmaya başlamıştır. Mustafa Cemiloğlu, ilk defa 1993 yılında kaleme aldığı *Türkçe Öğretimi* adını taşıyan ders kitabıyla bu alana hizmet etmeye başlamıştır. Daha sonraki yıllarda ihtiyaçlar çerçevesinde bu kitap içerik yönünden değişimlere uğrayarak basılmıştır. Çalışma, nitel araştırma yaklaşımı ve betimsel nitelik taşımaktadır. Durum belirleme amacına yönelik olarak doküman inceleme yöntemi ve tarama tekniği kullanılmıştır. Çalışmada, Mustafa Cemiloğlu'nun *Türkçe Öğretimi* ders kitabı, bu alanın öğretim ilke ve amaçları doğrultusunda, alanda yazılmış diğer ders kitaplarıyla karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Mustafa Cemiloğlu, yazdığı ders kitabını kullanacakların ihtiyaçlarını iyi belirlemiştir. Diğer yandan, ders kitabında gerekli teorik ve pratik bilgiyi en pratik biçimde aktarmayı amaçlamıştır. Bu durum, Cemiloğlu'nun ders kitabını alanda yazılan diğer ders kitaplarından ayırmaktadır.

Abstract

Language allows thoughts, feelings and wishes to be produced and shared by people in a society. This situation happens with the mother tongue of that society. Transferring and teaching our mother tongue, Turkish to new generations is carried out with Turkish lessons in primary and secondary education. "Special teaching methods" courses are essential courses in the training of teacher candidates who will teach these courses. In the Republican

© 2021 The Author(s).

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Non-Commercial-No Derivatives License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>), which permits non-commercial re-use, distribution, and reproduction in any medium provided the original work is properly cited and is not altered, transformed, or built upon in any way.

period, the Special Teaching Methods course was included in teacher training institutions' curriculum under different names and practices. Textbooks giving information about how to teach this course began to be written only in the 2000s. Mustafa Cemiloğlu started to serve this field with his named Turkish Teaching textbook, which he wrote for the first time in 1993. In the following years, this book was published with changes in content within the framework of needs. The study has a qualitative research approach and descriptive nature. To determine the situation, were used document review method and scanning technique. In the study, Mustafa Cemiloğlu's Turkish Language Teaching textbook was evaluated by comparing it with other textbooks written in the field in line with this field's teaching principles and purposes. Mustafa Cemiloğlu has well-defined the needs of those who will use the textbook he wrote. On the other hand, it aimed to convey the textbook's necessary theoretical and practical knowledge in the most practical way. This situation distinguishes Cemiloğlu's textbook from other textbooks written in the field.

Giriş

Türkçenin ve Türk edebiyatının öğretimi meselesi çağdaş bir yaklaşımla ilk olarak Cumhuriyet döneminde ele alınmıştır. Türkçe dersleri ilkokullarda sınıf öğretmenleri, ortaokullarda da edebiyat öğretmenleri tarafından yürütülmüştür. Ortaokullarda Türkçe derslerini verecek edebiyat öğretmeni bulunmadığında okullarda görev yapan yabancı dil branşlarındaki öğretmenler de Türkçe derslerini vermişlerdir.

Ülkemizde öğretmen yetiştiren kurumlar olarak iki yıl süreli ve sınıf öğretmeni yetiştirmeye yönelik eğitim enstitüleri daha sonraları dört yıl süreli ve ağırlıklı olarak liselere öğretmen yetiştirmeye yönelik olarak tasarlanmıştır. Önceleri üç yıllık eğitim enstitüleri 1978-79 öğretim yılından itibaren dört yıllık "Yüksek Öğretmen Okulları"dır. Öğretmen yetiştiren kurumları 1739 Millî Eğitim Temel Kanunu ile yükseköğrenim düzeyine çekilmiştir. Yine aynı kanunla her düzeydeki okul öğretmenlerinin genel kültür, özel alan bilgisi ve meslek formasyonu bakımından dengeli biçimde yetiştirilmeleri yasal bir esasa bağlanmıştır (YÖK, 2007b:39).

2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle bütün yüksek öğretim kurumları, özellikle öğretmen yetiştiren yüksek okullar da YÖK bünyesinde toplanmıştır. Böylece ilkokullara sınıf öğretmeni yetiştiren Yüksek Öğretmen Okulları, ortaokullara Türkçe ve diğer branşlarda öğretmen yetiştiren Yüksek Öğretmen Okulları (Eski Eğitim Enstitüleri) üniversitelerin kapsamına alınmıştır. Eğitim Fakültesi adıyla teşkilatlanan bu kurumlarda köklü değişiklikler yapılmıştır. Bu fakültelerde açılan Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümleri, lise ve dengi okullara "Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni" yetiştirmeyi hedeflemiştir. Fakat bu sisteme baktığımız zaman, ilkokul ve ortaokullara yönelik Türkçe öğretmeni yetiştirmeyi hedef dışı bırakmıştır. Gazi Üniversitesi bünyesinde 1987 yılında ilk defa "Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi" sahasında lisan, yüksek lisans ve doktora seviyesinde programlar açılması için girişimlerde bulunulmuştur. Bunun sonucunda Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Ana bilim dalı, Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı'nın 1.6.1989 tarih ve EÖ/07.02.003/1752-11714 sayılı kararıyla; Yüksek Lisans ve Doktora programları açılmıştır. Yine aynı karar doğrultusunda ilk defa Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü bünyesinde Türkçe Öğretmenliği Anabilim dalı kurulmuştur, 1992-1993 öğretim yılından itibaren "Türkçe Öğretmenliği Anabilim dalı" eğitim-öğretime başlamıştır (Güzel, 2003:14-15).

Bunun ardından ülkemizde değişik üniversitelerin eğitim fakülteleri bünyesinde Türkçe Eğitimi Bölümleri açılmaya başlamıştır. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü de ilköğretim okullarının ikinci kademe sınıflarına Türkçe öğretmeni yetiştirmek amacıyla 1992-1993 öğretim yılında eğitim-öğretim çalışmalarına başlamıştır. Mustafa Cemiloğlu, sınıf öğretmenliği ve Türkçe eğitimi bölümlerinde Türkçenin özel öğretim alanı olarak öğretiminde eksikliği hissedilen İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi kitabını 1995 yılında kaleme almıştır. Bu kitap, ülkemizde yayın tarihi itibarıyla bu alanda yayımlanmış ilk ders kitabı olma özelliğini taşımaktadır.

Yöntem

Evren ve Örneklem

Bu çalışmada, Prof. Dr. Mustafa Cemiloğlu'nun kaleme aldığı Türkçe öğretimi özel öğretim yöntemleri ders kitapları incelenmiş, aynı alanda yazılmış olan diğer kitaplarla karşılaştırılmıştır. Yazarın ilk olarak 1995'te yayımlanan daha sonra 1998, 2001, 2003, 2004, 2005, 2009, 2015'de yeniden basılan Türkçe öğretimi ders kitabı, bu alanda kaleme alınmış dokuz ders kitabı ile içerik yönünden karşılaştırılmıştır.

Veri Toplama

Nitel araştırma yaklaşımı ve betimsel nitelik taşıyan çalışmada, durum belirleme amacına yönelik olarak doküman inceleme yöntemi ve tarama tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, alguların ve olayların gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 39). Bazı araştırmalar, tümüyle belgesel verilere dayanmakta, bu veriler, kendi başlarına araştırmacının merkezini oluşturmaktadır.

Veri Analizi

Araştırmada, Mustafa Cemiloğlu'nun Eğitim Fakültelerinin İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Bölümünde Türkçe Öğretimi ve Türkçe Öğretmenliği Bölümündeki Özel Öğretim Yöntemleri I-II derslerinde kullanılan ders kitapları incelenmiştir. Cemiloğlu'nun kaleme aldığı Türkçe öğretimi özel öğretim yöntemleri ders kitapları baskılarına göre önce içerik yönünden değerlendirilmiş daha sonra da bu alanda yazılmış diğer ders kitaplarıyla içerik yönünden karşılaştırılmıştır. Bu değerlendirme ve karşılaştırma sonucunda Mustafa Cemiloğlu'nun yazdığı kitaplarla Türkçe özel öğretim yöntemlerinin öğretimine ne gibi katkılarda bulunduğu belirlenmeye çalışılmıştır.

Bulgular

1. Türkçe Eğitimi Bölümlerinde Özel Öğretim Yöntemleri

İyi bir öğretmende aranan üç nitelik; alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültürdür. Öğretmen yetiştirme programlarındaki alan derslerinin adayların öğretmenlik yapacakları alandaki bilgi eksikliklerini giderme, görev alanının içeriğini tanıtmaya ve bu konuda gerekli uygulama pratiklerini kazandırma gibi işlevleri vardır. Türkçe öğretimi yetiştirmenin tarihi gelişimi incelendiğinde, çalışmaların "Umumi Usul-i Tedris" (Genel Öğretim Yöntemleri) ve "Hususi Usul-i Tedris" (Özel Öğretim Yöntemleri) derslerinde yapıldığı düşünülmektedir. Uygulama çalışmalarının nasıl yapılacağı ile ilgili geniş açıklamalara ancak 1957'den sonra hazırlanan programlarda yer verilmiştir.

1997 yılında gerçekleştirilen eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması çerçevesinde Türkçe Eğitimi bölümlerinde uygulanmak üzere hazırlanan lisans programında ise Özel Öğretim Yöntemleri, meslek bilgisi dersleri arasında sayılmış ve dersin iki aşamalı olarak işlenmesi ön görülmüştür. Buna göre "Özel Öğretim Yöntemleri I" III. sınıf VI. Yarıyıldan haftada 4 saat, IV. Sınıf VII. Yarıyıldan haftada 4 saat okutulmuştur. Dersin kur tanımında ise iki aşamalı bu dersin konuları ayrı ayrı belirtilmemiş, Özel Öğretim Yöntemleri I ve II'de şu konuların ele alınacağı ifade edilmiştir:

"Konu alanında öğretim yöntemleri, öğrenme-öğretme süreçleri, genel öğretim yöntemlerinin konu alanı öğretimine uygulanması, konu alanındaki ders kitaplarının eleştirel bir açıyla incelenmesi ve özel öğretim yöntem ve stratejileri ile ilişkilendirilmesi. Mikro öğretim uygulamaları, öğretimin değerlendirilmesi." (YÖK 1998:56).

Türkçe öğretimiyle ilgili temel kavramlar, çocuğun dil edinim sürecine yönelik konular, Türkçe öğretiminin yasal dayanakları, Türkçe öğretimi tarihi, Türkçe öğretiminin ilkeleri gibi

alanın öğretimine yönelik önemli birçok konu bu programın kur tanımında yoktur (Uçgun, 2010: 716).

YÖK tarafından 1998'de düzenlenen Eğitim Fakültelerinin ders programlarında, Sınıf Öğretmenliği bölümlerindeki Türkçe Öğretimi ve Türkçe Öğretmenliği bölümlerindeki Özel Öğretim Yöntemleri I-II kur tanımları ve ders içerikleri de düzenlemeye tabi tutulmuştur.

Sınıf Öğretmenliği bölümlerinde özel öğretim yöntemleri dersi olan Türkçe Öğretimi dersi, 6. Yarıyılıda yer almaktadır. Bu ders öğretim programında 2 teorik, 2 uygulama ve 3 kredi olarak tanımlanmıştır. Dersin içeriği şöyle açıklanmıştır:

“Türkçe Öğretimi (2-2) 3

Okuma, yazma, dinleme, konuşma ve anlama becerilerinin geliştirilmesi; okuma güçlüklerinin teşhisi ve giderilmesi; okuma metinlerinin yapısı; metinler arası okuma ve yazma; metinlerle ilgili sorular ve türleri; okuma ve yazma yoluyla eleştirel düşüncenin geliştirilmesi; hızlı okuma teknikleri; ana fikir öğretimi ve yöntemleri; okumanın amaçları, türleri ve prensipleri; okuma, yazma, dinleme, konuşma ve anlamamanın değerlendirilmesi; Türkçe programı.” (YÖK, 1998:22)

2005 yılındaki program değişikliğiyle eğitim fakültelerinin diğer bölümlerinde olduğu gibi Türkçe eğitimi bölümlerinde de 2006-2007 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlamıştır. Sınıf Öğretmenliği Bölümünde Türkçe Öğretimi dersi alan eğitimi dersi olarak 6. yarıyılıda 3 saat teorik ders ve 3 kredi olarak belirlenmiştir. Dersin içeriği şu şekildedir:

Türkçe Öğretimi

“Türkçe öğretiminde kullanılabilecek çağdaş yöntem ve teknikler; okuma, yazma, dinleme, konuşma, görsel okuma ve sunu, anlama becerilerinin geliştirilmesi; okuma güçlüklerinin tanınması ve giderilmesi; okuma metinlerinin yapısı; bilgilendirici ve hikaye edici metinlerin öğretimi; metinler arası okuma ve yazma; metinlerden anlam kurma, metinlerle ilgili sorular ve türleri; okuma ve yazma yoluyla eleştirel düşüncenin geliştirilmesi; hızlı okuma ve teknikleri; ana fikir öğretimi ve yöntemleri; okumanın amaçları, türleri ve kuralları; okuma, yazma, dinleme, konuşma ve anlamamanın değerlendirilmesi; İlköğretim Türkçe programının incelenmesi, diğer derslerle ilişkisi, programa ilişkin örnek etkinlik uygulamaları.” (YÖK, 2007a:36-37)

Türkçe Eğitimi Bölümlerinde 2005 yılında değiştirilen ve 2006-2007 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanan öğretim programında bazı derslerin yarıyılı ve kapsamı değiştirilmiştir. Bu derslerden biri olan Özel Öğretim Yöntemleri I-II dersleri önceki programda meslek dersleri kapsamındayken mevcut programda 5. yarıyılı çekilen Özel Öğretim Yöntemleri-I meslek bilgisi, 6. yarıyılıda yer alan Özel Öğretim Yöntemleri-II ise alan dersi olarak nitelendirilmiştir. Bu derslerin kur tanımları şöyledir:

“Özel Öğretim Yöntemleri I

Alana özgü temel kavramlar ve bu kavramların alan öğretimiyle ilişkisi, alanının başta Anayasa ve Millî Eğitim Temel Yasası olmak üzere yasal dayanakları, alan öğretiminin genel amaçları, kullanılan yöntem, teknik, araç-gereç ve materyaller. İlgili Öğretim Programı'nın incelenmesi (amaç, kazanım, tema, ünite, etkinlik, v.b.). Ders, öğretmen ve öğrenci çalışma kitabı örneklerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi.

Özel Öğretim Yöntemleri II

Türkçe öğretiminin yöntem, teknik, kavram, ilke, ortam ve dayanakları, yönetmelikleri, öğrenme-öğretme süreçleri, ilköğretim okullarında uygulanmakta olan Türkçe dersi öğretim programlarının

eleştirel bakış açısıyla incelenip değerlendirilmesi, etkinlikler yoluyla okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerinin dilin kurallarına uygun olarak geliştirilmesi, dilbilgisi öğretim alanındaki bilgilerin beceriye dönüştürülmesi, Türkçe öğretiminde kullanılacak metinlerin seçimi, metnin özellikleri, metinle ilgili soruların hazırlanması ve değerlendirilmesi, metnin çeşitli yönlerden incelenmesi, kazanılan bilgi ve becerilerin daha kalıcı olmasının sağlanması için uygulama çalışmaları, ölçme- değerlendirme araç, tür ve yöntemleri, Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme. Düzeye uygun metinlerle çağdaş bir öğretim ortamı hazırlama çalışmaları” (YÖK, 2007a :93-94)

2. Prof. Dr. Mustafa Cemiloğlu'nun Türkçe Öğretimi Özel Öğretim Yöntemleri Alanındaki Kitapları

Mustafa Cemiloğlu'nun Türkçe Öğretimi ve Özel Öğretim Yöntemleri dersleri için hazırladığı ders kitabı, hem Sınıf Öğretmenliği bölümlerindeki Türkçe Öğretimi hem de Türkçe Öğretmenliği bölümlerindeki Özel Öğretim Yöntemleri I-II derslerinde kullanılması amacıyla kaleme alınmıştır.

Eğitim yönüyle değerlendirildiğinde ders kitabı, yazılı ve basılı bir tür öğrenme-öğretme ortamıdır. Bilgi iletiminde ve edinmede kullanılan gereç olarak kitap, öğretmen ve öğrencilerin öğrenme-öğrenme hedefleri doğrultusunda yapacakları etkinlikler için yardımcı kaynak olarak tanımlanabilir. Ayrıca, kitabı öğrenme yaşantılarına kaynaklık eden çalışma gereci olarak tanımlamak da mümkündür (Aşılıoğlu, 1993:178). Ceyhan ve Yiğit'e (2004) göre de ders kitaplarının bilgi verme, bilgileri dizgeleştirme (sıraya koyma), kendi kendine öğrenme, eşgüdümleme (konular arasında ilişki kurma), kişilik geliştirme şeklinde işlevleri bulunmaktadır.

Mustafa Cemiloğlu, 16 sene Türkçe ve edebiyat öğretmenliğinden sonra ciddi bir birikim ve tecrübe ile akademik kariyerine adım atmıştır. Meslek hayatında sadece eğitimle yetinmemiş, alanın öğretimiyle araştırmalar da yapmıştır. Bu araştırmalarını makale ve bildiri olarak sunmuştur. Bu birikimlerini daha sonra Türkçe eğitimi alanında özel öğretim yöntemleri ders kitaplarını yazarak öğrencilere ve öğretmenlere aktarmıştır.

2.1. Türkçe Eğitimi Alanındaki Özel Öğretim Yöntemi Kitabı

Mustafa Cemiloğlu'nun *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi* adlı ders kitabı, ilk defa 1995 yılında basılmıştır. Kitabın 1995 ve 1998 baskılarında adı *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*'dir. 2001'den itibaren baskılarında ise isim *Türkçe Öğretimi* şeklindedir. Kitap, yazarın Sınıf Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği bölümlerindeki Türkçe öğretimi alanında belirlediği eksiklikleri, uygulamaya yönelik bilgilerle tamamlama düşüncesinin ürünüdür. *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi* adlı ders kitabının son baskısı 2015 yılında yapılmıştır.

1993'te kurulan Türkçe Öğretmenliği bölümündeki özel öğretim yöntemleri ve Sınıf Öğretmenliği Bölümündeki Türkçe öğretimi dersleri ile ilgili literatürdeki eser sayısı o yıllarda yok denecek kadar azdır. Mustafa Cemiloğlu, kitabın önsözünde, bu eserini alandaki belirli eksikliklere cevap verme düşüncesiyle oluşturduğunu söyler. Ayrıca, görev yaptığı yıllarda tecrübe ettiği yöntem ve metotları, yetişmekte olan öğretmen adaylarına ve öğretmenlere akademik bir dille aktarmak gibi bir amacı olduğuna dikkat çeker. Eserde sadece teorik bilgilere değil tecrübe edilmiş uygulamaya yönelik yöntem ve etkinliklere ağırlık verilmiştir. Ana dili öğretmenliği, öğretmenlik formasyonu içinde özellikleri olan bir alandır. Bu bilinçle, ana dili öğretiminde öncelik dil becerisinin kazandırılması olmalıdır. Dil becerisi kazandırma faaliyeti geniş bir genel kültür birikimini de gerektirmektedir. Öğretim metodolojisi bilgi ve

uygulamaları da ancak bu sayede başarılı olacaktır. Cemiloğlu, bu düşünceleri ders kitabını hazırlarken içerik düzenlemesinde ortaya koymaya çalışmıştır. Genel öğretmenlik bilgisine ait teorik konuları vermek yerine dil becerilerine ve bunların nasıl öğretilmesi gerektiğine dair somut örnekler ortaya koymuştur. Kitabın hedef kitle, birinci kademedeki görev alan sınıf öğretmenleri, ilköğretim ikinci kademedeki görev alan Türkçe öğretmenleri eğitim fakültelerinin Türkçe öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrencilerdir.

İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi adlı eserin ilk dört baskısı dokuz bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm "İletişim Aracı Olarak Dil" başlığını taşır. Dilin tanımı, dille ilgili bilim dalları, dil bilimi dilde bütünlük anlayışı, dil ediniminde kişilik yapısı ve sosyal ortam etkisi, ana dili edinme becerisi kuramları, dil-düşünce ve dil-kültür ilişkisi konuları üzerinde durulmuştur. Öğretime konu olan "dil" ve onunla ilgili özellikler ve bağlantılar açıklanmaya çalışılmıştır. Bu bölüm, ders kitabının bütün baskılarında hiçbir değişikliğe uğramadan yer almıştır.

İkinci bölümün başlığı "Dil Edebiyat ve Eğitim"dir. Burada öncelikle sorgulanan ve cevabı verilmeye çalışılan "Türkçe eğitiminin felsefesini belirleyen unsurlar nelerdir?" sorusudur. "Türkçe derslerinin yapılma amacı nedir?" sorusunun cevabı okuyuculara açıklanmaktadır. Böylece öğretmen adayları ve öğretmenlerin yaptıkları ve yapacakları işin felsefesi hakkında bilinç ve bilgi sahibi olmaları amaçlanmıştır. Diğer yandan sanatın bir dalı olan edebiyat üzerinde durulmaktadır. Çünkü edebiyatın malzemesi dildir. Dilin özel ve güzel kullanım alanı olan edebiyat, estetik bir yapı olmak yanında zengin bir dil varlığı ile milletin kültürel değerlerini de içinde barındırmaktadır. Bu durum, edebiyatın ana dili öğretim süreçlerinde önemli bir malzeme olmasını sağlar. Yazar, bunlar üzerinde açıklamalar verdikten sonra edebiyatın dil öğretiminde "üç boyutlu eğitim"e imkân verdiğini tespit eder. Bunlar, "ahlak eğitimi", "estetik eğitim" ve "dil eğitimi"dir. Daha sonra da bu kavramların içeriği hakkında açıklayıcı bilgiler verilir.

Bu bölümde yer alan çok önemli bir alt başlık "Türler Açısından Edebiyat ve Türkçe Öğretimi"dir. Edebiyat ürünlerinin Türkçe öğretiminde çok zengin bir malzeme oluşturduğu gerçeğinden hareketle, edebî türlerin Türkçe öğretiminde nasıl kullanılacağı üzerinde durulmuştur. Öncelikle hangi sınıflarda hangi türlerin öğretim malzemesi yapılacağı belirlenmiştir. Daha sonra da olaya, düşünceye ve duyguya dayalı türlerin taşıdıkları hangi özelliklerle ana dili öğretiminde kullanılmaya müsait olduğu geniş biçimde açıklanmıştır. Bu bölüm, bu ders kitabının diğer özel öğretim kitaplarına göre en özgün yönüdür. Çünkü öğretmenlerin metinleri işlerken metinleri hangi özellikler çerçevesinde çözümlenecekleri hakkında ayrıntılı ve kullanışlı bilgiler verilmektedir. Teorik bilgilerin ardından, öğretmenlerin metin türlerini sınıf içerisinde nasıl işleyeceğine dair örnek olarak hikâye, düşünce yazısı şiir incelemelerine yer verilmiştir. Bu da öğretmenlere metin çözümlenmesi konusunda önemli bir rehber olmaktadır. Kitabın bu ikinci bölümü 2015'teki baskıya kadar aynı kalmıştır. Altıncı baskıda "Türler Açısından Edebiyat ve Türkçe Öğretimi" ayrı bir bölüm olarak üçüncü bölüm başlığı altında yer almıştır.

Kitabın üçüncü bölümü, 2004 tarihli baskı da dâhil olmak üzere "İlkokuma-Yazma Öğretimi" başlığını taşır. Bu bölümde ilkokuma ve yazma yöntemleri hakkında açıklamalar yer alır. Bu tarihe kadar, ders kitabının içerik düzenlemesinde ilkokul birinci sınıftan 8. sınıflara kadar devam eden Türkçe öğretimine kaynak oluşturduğu düşüncesi hâkimdir. Ancak ders kitabının 2005 tarihli baskısından itibaren sonraki baskılarda bu bölüm yer almamaktadır.

Ders kitabı, bu tarihten itibaren ilköğretimin ikinci kademe sınıflarına öğretmen yetiştiren Türkçe eğitimi bölümü öğretmen adaylarına daha fazla hitap eder hâle gelmiştir.

Ders kitabının 2004 tarihli baskısı da dâhil olmak üzere içerik düzenlemesinde 4. Bölüm “Türkçe Programı ve Türkçe Öğretimi” başlığını taşır. Bu tarihe kadarki baskılarda programla ilgili açıklamalar 1981 tarihli Türkçe Eğitim Programının konularına göre düzenlenmiştir. Kitabın 2005 baskısından itibaren bu konu üçüncü bölümde yer almaktadır. 2005 yılında Türkçe öğretim programlarının yeniden düzenlenmesi sonucu, altıncı baskıdan itibaren 2005 Türkçe programının özellikleri ve öğrenme alanları esas alınarak düzenlemeye gidilmiştir.

İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi adlı eserin 2005’e kadarki baskılarındaki beşinci bölüm “Öğretim Yöntemleri ve Türkçe Öğretimi” başlığını taşır. Öğretimde ana yaklaşım olarak “tümevarım” ve “tümdengelim” üzerinde durulur. Bunlar dışındaki anlayışlar için “Diğer Anlayışlar” başlığı altında “deneme-yanılma” ve “örnek alma” da yaklaşım olarak açıklanır. Eğitimdeki genel öğretim yöntemleri de başlıklar hâlinde sunulmuştur. Daha sonra “Türkçe Öğretimi Açısından Öğretim Yöntemleri” başlığı yer alır. Bu başlık altında Türkçe öğretiminde en çok kullanılan “soru-cevap yöntemi”, “dramatizasyon yöntemi”, “keşfettirme yöntemi” ve “düz anlatım yöntemi” özellikleri, yararları ve eleştirisi ile açıklanmaktadır. Bu bölüm, 2005 ve daha sonraki baskılarda aynı şekliyle ancak altıncı bölüm olarak yer almıştır.

Altıncı bölüm, ders kitabının 1995-2004 baskılarında “Öğretimin Planlanması ve Türkçe Öğretimi” başlığını taşır. Öncelikle planlamanın gerekliliği üzerinde durulmuştur. Yıllık plan ve günlük plan kavramlarıyla açıklamalar verilmiştir. Günlük planın biçimsel ve işleyiş bölümlerini oluşturan başlıklar gösterilmiştir. 2005 tarihine kadar 1981 Türkçe eğitim programı yürürlükte olduğu için, kitabın ilk dört baskısında Türkçe dersinin günlük ders plan içerikleri bu programın ilkelerine göre oluşturulmuştur. Diğer yandan, Türkçe öğretmenlerinin günlük ders plan yapmalarına örnek olması için ilkokul birinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar Türkçe dersleri için birer günlük ders planı örneği hazırlanmıştır. Bu anlayış, bu ders kitabını diğer örneklerinden ayırıcı yönlerden biridir. Bu durum hem kitaba özgünlük katarken diğer taraftan onun öğretmen adayları ve öğretmenler için çok kullanışlı hâle getirmektedir.

İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi adlı eserin 2005 tarihli baskısında “Öğretimin Planlanması ve Türkçe Öğretimi” bölümü beşinci bölüm olarak yer almaktadır. Bu baskıdaki önemli bir değişiklik de planlamanın yeni Türkçe öğretim programı ilkeleri ve özelliklerine göre olmasıdır. Önceki Türkçe programı “davranışçı yaklaşım” a göre hazırlandığından, bu yeni baskıda günlük plan örnekleri hem biçimsel hem de içerik yönünden farklılaşmıştır. Ders işleyiş süreçleri, davranış yerine beceriler ve becerilere ait kazanımlar içerik düzenlemesinde yer almıştır. Öğretim programının işaret ettiği ilkeler ve yöntemler doğrultusunda, ilköğretim ikinci sınıftan itibaren Türkçe dersi günlük ders planı örnekleri hazırlanmıştır.

Ders kitabının yedinci bölümü 2005 tarihli baskıya kadar “Çalışma Ayrıntıları ve Teknikleri” başlığını taşımaktadır. İlk alt başlık ise “Türkçe Dersinin Bütünlüğü”dür. Burada, anlama, anlatım ve dil bilgisi çalışmalarının birbirinden kopuk, ayrı dersler gibi görülüp işlenmemesi gerektiği vurgulanmaktadır. Çünkü dil becerileri bir bütündür ve birbirini tamamlayıcıdır. Özellikle yazma ve dil bilgisi çalışmaları ders işleme sürecinden kopuk ve sanki ayrı birer dersmiş gibi görülmemelidir. Okuma ve sözcük öğretimine dair geniş bilgi ve açıklamalara yer verilmiştir. Türkçe öğretiminde önemli bir mesele olan dil bilgisi öğretimin de “tümevarım” anlayışına dayanan “keşfettirme” yöntemine dayalı olarak yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu konuda sadece ilke, kural ve yöntem vermekle yetinilmemiştir. Bir

metinden hareketle isim tamlamaları öğretimi konu olarak seçilmiş ve bu konunun öğretiminin yöntemi uygulamalı olarak gösterilmiştir. Bu örnek işleyiş, sadece konunun işlenişine örneklik etmemekte aynı zamanda tavsiye edilen yöntemin nasıl uygulanacağını somutlaştırması yönünden de çok yararlıdır. Türkçe-kompozisyon öğretimi de konuşma ve yazma öğretimi alt başlıklarında ele alınmıştır. Bu durum kompozisyon denilince akla sadece yazmanın değil konuşmanın da gelmesi gerektiğini vurgulamak bakımından son derece dikkat çekicidir.

Ders kitabının 2005 tarihinden itibaren baskılarında bu konu, altıncı bölümde “İşleyiş Teknikleri ve Çalışma Ayrıntıları” başlığıyla yer almaktadır. İlk olarak Türkçe dersinin bütünlüğü konusu ele alınmış, daha sonra ders içi çalışmalar ve işleyiş teknikleri sırasıyla dinleme, okuma, yazma, görsel okuma görsel sunu başlıkları altında verilmiştir. Bu alanlara ait açıklamalar yanında yapılacak etkinlikler de açıklanmaktadır. Böylece kitapta, soyut bilgi vermenin ötesinde uygulamada yapılması gerekenler hakkında kullanıcılarına pratik yarar göz önünde tutulmuştur. Konuşma ve yazma becerileri, “Türkçe Öğretiminde Anlama ve Anlatma” başlığı altında yer almaktadır. Bu düzenleme, daha önceki baskılardakiyle aynıdır. Bu bölümde son olarak dil bilgisi öğretimi konusu yer almaktadır. Bu bölümde önceki baskılardan farklı bilgi, anlayış ve örnekler yoktur.

Kitabın 1995-2004 baskılarında sekizinci bölüm “Türkçe Derslerinde Başarının Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi” adını taşımaktadır. Bu konular, beşinci ve altıncı baskılarda yedinci bölüm altında anlatılmıştır. Öncelikle ölçmenin gerekliliği üzerinde durulmuştur. Ardından Türkçe öğretiminde ölçme araçları olan “objektif testler” ve “esse tipi testler” açıklanmış ardından da bir değerlendirmeye yer verilmiştir.

Altıncı baskıdan itibaren bu kısımda “Yapılandırıcı Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme” ve “Yapılandırıcı Ölçme Değerlendirmeye Eleştirel Bakış” başlıkları da yer almaktadır. Yeni sistemde ölçme değerlendirmenin farklı bir anlayış içerdiği, buna okul, öğretmen ve velilerin uyum sağlayamamasının büyük problem olduğu dile getirilmektedir. Okul ve öğretmenlere büyük bir kırtasiye yükü getiren bu ölçme sürecinin uygulayıcılardan gelen şikâyetler göz önüne alınarak değerlendirilmesi gerektiği de ifade edilmektedir. Bu yaklaşım, kitap yazarının sadece literatür bilgisini yansıtmaya amacının olmadığını aynı zamanda uygulama sahasında ortaya çıkan ve çıkabilecek sorunlara karşı duyarlı olduğunu da göstermektedir. Böyle bir yaklaşıma diğer yazarlara ait ders kitaplarında rastlanmamaktadır.

Kitabın son bölümü “Türkçe Ders Kitapları ve Kitaplarda Bulunması Gereken Özellikler” adını taşımaktadır. İlk olarak ders kitaplarının önemi ve hazırlanma yolları hakkında açıklamalar verilmiştir. Daha sonra ders kitaplarındaki fiziksel özellikler ve içerik özellikleri üzerinde durulmuştur. Kitabın altıncı baskısında, öncekilerden farklı olarak ders kitaplarında değerlere ait değerlendirmeler yer almaktadır. Bu durum, yeni öğretim programlarında değerlerin kazandırılmasına yönelik açıklamalardan ve hedeflerden kaynakladığı söylenebilir. İşleyiş tarzı başlığı altında, ders kitaplarındaki metinlerin çağdaş yöntem olan “Buldurma ve Yeniden Yapılandırma” adı verilen işleyiş tarzıyla ele alınması gerektiği açıklanmaktadır. Kılavuz kitapların değerlendirildiği başlıkta, Türkçe öğretiminde öğretim birliği sağlanması hususunda bu kitapların fayda sağlayacağı ifade edilmektedir. Ders kitaplarındaki parçaların da “programa uygunluk”, “gelişim basamağına uygunluk”, “moral değerlere uygunluk”, “estetik değer taşıma” “işlevsel olma” gibi niteliklere sahip olması gerektiği açıklanmaktadır.

Ders kitabının sonunda kaynaklar ve ek olarak Türkçe öğretim programı yer almaktadır. Kitabın altıncı baskısına kadar 1981 tarihli Türkçe eğitim programı bir bütün olarak alınmıştır. 2005 tarihli baskıdan itibaren de 2004 tarihli ilköğretim birinci kademe ve 2005 tarihli ilköğretim ikinci kademe Türkçe öğretim programlarının kazanım tabloları kitapta yer almıştır.

2.2. İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi Kitabının Diğer Ders Kitaplarıyla Karşılaştırılması

Mustafa Cemiloğlu'nun *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi* adlı özel öğretim yöntemleri ders kitabı yanında, bu alanda değişik tarihlerde yazılmış ders kitapları da vardır. Bunlar, ilk basılış tarihlerine göre kodlanmak suretiyle aşağıda verilmiştir:

1. Mustafa Cemiloğlu, *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*, Aktüel Yayınları, Bursa, 1993-2015, ss. 439. **(K.1)**
2. Özcan Demirel-Melek Şahin, *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi*, Pegem Yayıncılık, Ankara, 1999-2006, ss. 253.
3. Cahit Kavcar-Ferhan Oğuzkan-Sedat Sever, *Türkçe Öğretimi-Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin*, Engin Yay., 1997, ss. 348.
4. Şükrü Ünal, *Türkçe Öğretimi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2001, ss.326. **(K.2)**
5. M. Feyzi Öz, *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2001-2011, ss. 374. **(K.3)**
6. Murat Özbay, *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*, Gölge Ofset Matbaacılık, Ankara, 2003, ss. 85
7. Mehralı Calp, *Özel Öğretim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi*, Eğitim Kitabevi, Konya, 2005-2007, ss. 439. **(K.4)**
8. Editör Cemal Yıldız, *Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2008, ss. 411. **(K.5)**
9. Murat Özbay, *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I*, Öncü Kitap, Ankara, 2014, ss. 268. **(K.6)**
10. Murat Özbay, *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II*, Öncü Kitap, Ankara, 2011, ss. 263. **(K.7)**

Yukarıda bibliyografyası verilen Türkçe öğretimi özel öğretim yöntemleri ders kitaplarından Özcan Demirel-Melek Şahin, *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi* ile Cahit Kavcar-Ferhan Oğuzkan-Sedat Sever, *Türkçe Öğretimi-Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin* adlı ders kitapları ağırlıklı olarak ilköğretim öğretmenlerinin kullanımına uygun olarak hazırlanmıştır. Bu ders kitaplarında Türkçe öğretiminde amaç ve ilkeler, yöntem ve teknikler, ölçme ve değerlendirme bölümleri vardır. İlkokuma ve yazma öğretimine her iki kitapta da geniş yer verilmiştir. Dilin anlama ve anlatma becerilerinin öğretimi, dil bilgisi öğretimi ve ders öğretim planları bu ders kitaplarında hep ilköğretimin 1-5. Sınıflarına yönelik olarak yer almaktadır. Bu özellikleri sebebiyle bu iki ders kitabı daha çok sınıf öğretmenleri için bir başvuru kaynağı olarak değerlendirilebilir. Bu yüzden bu iki kitabın içeriği ve öğretmen hedef kitlesi Cemiloğlu'nun kitabına göre farklılık arz ettiğinden karşılaştırma dışında tutulmuştur.

Bu bölümde bir özel öğretim alanı olarak Türkçe öğretimine yönelik yazılmış olan altı yazara ait ders kitabı aşağıdaki tabloda belirtilen başlıklar kapsamında içerik yönünden karşılaştırılmış, daha sonra da değerlendirilmiştir.

Tablo 1. *Mustafa Cemiloğlu'nun Özel Öğretim Yöntemleri ders kitabının alandaki diğer Özel Öğretim Yöntemleri kitaplarıyla karşılaştırmaya konu olan maddeler*

KONULAR	K.1	K.2	K.3	K.4	K.5	K.6	K.7
Dil	X				X		
Ana Dili Öğretimi		X			X		
İlkokuma ve Yazma Öğretimi	X	X		X	X	X	
Türkçe Dersi Hakkında Genel Açıklamalar	X		X				
Türkçe Öğretiminin Temel Kavramları						X	
Türkçe Öğretiminin Yasal Dayanakları						X	
Eğitimde Amaçlar-İlkeler		X	X			X	
Türkçe Öğretiminin Amaçları	X		X				
Program Kavramı			X	X		X	
Türkçe Öğretim Programı	X		X	X			
Türkçe Öğretim programının Tarihi Gelişimi				X	X		
Çocukta Dil Gelişimi				X		X	
İletişim, Anlama, Anlatma				X			
İletişim Aracı Olarak Dil	X						
Dil, Edebiyat, Eğitim	X						
Türler Açısından Edebiyat ve Türkçe Öğretimi	X	X					
Türkçe Öğretiminde Öğrenme Alanları ve Öğretimi	X		X	X	X		X
Dil Bilgisi Öğretimi	X	X	X	X	X		X
Kelime Öğretimi	X				X		
Ders İşleme Teknikleri	X			X			
Türkçe Dersi Uygulama Örnekleri	X	X	X				X
Öğretimin Planlanması ve Türkçe Öğretimi	X			X			
Öğretim Yöntemleri ve Türkçe Öğretimi	X	X	X	X	X	X	
Öğrenme Alanları ve Ders İşleme Teknikleri	X	X		X			
Türkçe Öğretiminde Kullanılan Araç Gereçler				X			
Ölçme ve Değerlendirme	X		X	X	X		X
Türkçe Ders Kitapları ve Kitaplarda Bulunması Gereken Özellikler	X						
Türkçe Öğretiminde Ortamlar		X				X	
Türkçe Öğretiminin Genel Sorunları		X					

2005 yılındaki program düzenlemesinde, Türkçe eğitimi bölümünün özel öğretim yöntemleri I-II derslerinin içerikleri ayrı ayrı ve önceki düzenlemeye göre daha ayrıntılı şekilde belirlenmiştir. Bu içerikte yer alan hususlar, sınıf öğretmenliği Türkçe öğretimi dersinin içeriğini de kapsayıcı niteliktedir. Bu sebeple, belirlenen Türkçe Öğretimi ders kitapları 2005 yılındaki düzenlemedeki ders içeriği çerçevesinde değerlendirilecektir.

Özel Öğretim Yöntemleri I ders içeriğinde yer alan başlıklar ve kitaplarda ne şekilde yer aldığına dair bulgular şöyledir:

Alana özgü temel kavramlar ve bu kavramların alan öğretimiyle ilişkisi yönünden bakıldığında, en kapsamlı bilgilerin Murat Özbay'ın (K.6) kitabında yer aldığı görülmektedir. Özbay, diğer ders kitaplarının aksine kitabını Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I-II şeklinde düzenleyerek, şekil ve içerik yönünden dersin içeriğine en uygun kitap yazma çabasını ortaya koymuştur. Derse özgü kavramlar en geniş biçimde bu kitapta yer almaktadır. Bu içerik diğer kitaplarda yoktur.

Alanının başta Anayasa ve Millî Eğitim Temel Yasası olmak üzere yasal dayanakları konusu da sadece Murat Özbay'ın (K.6) kitabında yer almaktadır.

Alan öğretiminin genel amaçları yönünden yapılan incelemede, (K.1) ve (K.3) ders kitaplarında bu konuya değinilmektedir. (K.1)'in 4. bölümünde Türkçe Öğretim Programı ele alınırken açıklamalar verilmiştir. (K.3)'te de 3. bölümdeki Türkçe Programı başlığı altında bilgi verilmiştir. Diğer kitaplarda doğrudan bu başlık altında açıklama bulunmamaktadır.

Kullanılan yöntem, teknik, araç-gereç ve materyaller konuları, değişik başlıklar altında bütün kitaplarda yer almaktadır. Ancak Türkçe derslerinde kullanılacak araç-gereçler konusu bağımsız bir başlık altında sadece (K.4)'te vardır. Diğer kitaplarda böyle bir başlık yoktur.

İlgili öğretim programının incelenmesi (amaç, kazanım, tema, ünite, etkinlik, vb.) hususlar farklı başlıklar hâlinde bütün ders kitaplarında vardır. (K.3), (K.4) ve (K.6) kodlu kitaplarda, program kavramı ve özellikleri başlı başına bir bölüm olarak ayrıntılı biçimde yer almakta, ayrıca bu bölümlerin içinde Türkçe Öğretim Programı da ele alınmaktadır. Böyle bir içerik diğer ders kitaplarında yoktur. İncelediğimiz diğer ders kitaplarında ise sadece Türkçe Öğretim Programı değerlendirilmiştir.

Ders, öğretmen ve öğrenci çalışma kitabı örneklerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi başlığı bir bölüm olarak sadece (K.1)'de bulunmaktadır. Ders kitapları ve özellikleri genel olarak değerlendirilmiştir. Öğretmen ve öğrenci çalışma kitapları hakkında değerlendirme hiçbir ders kitabında yoktur. (K.4) kodlu ders kitabında ise ders kitapları konusu araç-gereçler başlığı altında bir alt başlık olarak işlenmiştir.

Türkçe öğretiminin yöntem, teknik, kavram, ilke, ortam ve dayanakları, yönetmelikleri bir bütün hâlinde herhangi bir ders kitabında yoktur. Türkçe öğretiminde yöntem ve teknik konusu bütün ders kitaplarında vardır. Kavram ve yasal dayanaklar sadece (K.6)'da bulunmaktadır. Türkçe öğretiminde ortamlar konusu ise (K.2) ve (K.6)'da ele alınmıştır. Bu başlık diğer ders kitaplarında yoktur.

Öğrenme-öğretme süreçleri, ders kitaplarının özünü oluşturmaktadır. Anlama ve anlatma becerilerinin öğretimi bütün ders kitaplarında bulunmaktadır. Bu becerilerin teorik ve becerilere ait etkinlikler sunması yönünden en geniş biçimde ele alınışı sırasıyla (K.5), (K.6), (K.4) kodlu ders kitaplarındadır.

İlköğretim okullarında uygulanmakta olan Türkçe dersi öğretim programlarının eleştirel bakış açısıyla incelenip değerlendirilmesi konusu en kapsamlı biçimde (K.3) te bulunmaktadır. Bu konu (K.1)'de de Türkçe Öğretim Programının dayanakları, amaçları ve öğrenme alanları başlıkları altında ele alınmıştır. Diğer ders kitaplarında Türkçe Öğretim Programı hakkında bu çerçevede değerlendirme bulunmamaktadır.

Etkinlikler yoluyla okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerinin dilin kurallarına uygun olarak geliştirilmesi bütün ders kitaplarında ele alınmıştır. Bu başlık altındaki konuların işlenmesinde (K.7) dikkate değer bir özellik taşır. Bu kodu taşıyan ders kitabının içeriğini

sadece bu dört temel dil becerisi oluşturmaktadır. Dört temel dil becerisi özellikleri ve öğretme süreçleri diğer ders kitaplarında bölümler olarak bulunmaktadır. Dil becerilerinin özelliklerinin teorik biçimde yer aldığı diğer ders kitabı da (K.5)'tir. Bu ders kitabında her dil becerisine ait çok sayıda etkinlik örneğinin verilmesi dikkat çekicidir. Bu iki ders kitabı dil becerilerinin ele alınışı ve örneklendirilişi yönünden öğrenci ve öğretmenler için oldukça kullanışlı bir nitelik kazanmaktadır.

Dil bilgisi öğretim alanındaki bilgilerin beceriye dönüştürülmesi bütün ders kitaplarında yer almıştır. Dil bilgisinin bilgi alanı olarak özelliği, ilkeleri, yöntemi en geniş olarak sırasıyla (K.5) ve (K.4)'te ele alınmıştır. Dil bilgisinin öğretiminin önerilen ilke ve yöneme uygun olarak örnek uygulamaya ise sadece (K.1) ve (K.4) ders kitaplarında rastlanmaktadır. Diğer ders kitaplarında bu konunun ele alınışı soyut biçimdedir.

Türkçe öğretiminde kullanılacak metinlerin seçimi, metnin özellikleri, metinle ilgili soruların hazırlanması ve değerlendirilmesi, metnin çeşitli yönlerden incelenmesi yönünden dikkat çeken ders kitabı (K.1)'dir. Cemiloğlu'nun ders kitabında, Türkçe öğretiminde metinlerin tasnifi ve derslerde kullanılma gerekçeleri öğrenme psikolojisi ve metinlerde bulunan özellikler bağlamında değerlendirilmiştir. Metin tasnifi, metinlerin Türkçe derslerinde hangi özellikleri yönüyle ele alınıp değerlendirilmesi gerektiği, pratik kullanıma uygunluk bakımından da sadece (K.1)'de açıklanmaktadır. Kitapta bu meselenin sadece teorik olarak verilmeyip söz konusu türlerin ders malzemesi yapılarak açıklamalara uygun olarak ders işleme süreci oluşturularak örneklenmesi kullanıcılar açısından çok faydalı bir özelliktir. Ders kitaplarına seçilecek metin türleri özelinde ders işleme sürecine diğer ders kitaplarından sadece (K.2)'de rastlanmaktadır. Ancak bu ders kitabında bu konunun ele alınışı ve üzerinde durulan unsurlar Cemiloğlu'nun konuya getirdiği açıklamalar ve örneklemeler üzerinden yapılmıştır. Ders düzenlemesi ise Cemiloğlu'nun yaptığından daha dar kapsamlıdır. Bu kitabın Cemiloğlu'nun yazdığı ders kitabından sonra yazılmış olması, bu konuyu ele alınırken Cemiloğlu'nun ortaya koyduğu tasnif ve açıklamalardan yararlandığını göstermektedir.

Kazanılan bilgi ve becerilerin daha kalıcı olmasının sağlanması için uygulama çalışmalarına yönelik olarak ders öğretim süreçlerine ait örnekler (K.1), (K.2), (K.4) ve (K.7) kodlu ders kitaplarında mevcuttur. (K.1), (K.2)'de konuların ders planı şeklinde örneklendirilmesi, teorik bilgiyi somutlaştırmak için ele alınan konunun devamında yer alır. (K.4)'te ders planı örnekleri, anlatılan konunun teoriğinden sonra değil, ayrı bir bölüm olarak ders planı örnekleri oluşturularak sunulmuştur. (K.7)'de ise ders işleyiş planı örnekleri teorik konular verildikten sonra kitabın son bölümünde uygulama çalışmaları şeklinde ayrı bir bölüm olarak düzenlenmiştir. (K.4) ve (K.7)'de metin türlerinin ders işleme malzemesi olarak ele alınmadığı, belli sınıf düzeyinde örnek ders işleme şeklinde bir sürecin izlendiği görülmektedir.

Ölçme-değerlendirmenin araç, tür ve yöntemleri, Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme konuları da incelenen bütün ders kitaplarında benzer şekilde yer almıştır.

Sonuç ve Tartışma

Türkiye'de öğretmen yetiştirme çalışmaları Tanzimat döneminde 1848'den itibaren ortaya çıkmıştır. Batılılaşma faaliyetleriyle birlikte ülkede açılmaya başlanan Rüşdiyeler için zamanla yeni bir öğretmen tipi yetiştirme gereği ortaya çıkar. Bu öğretmen, sadece öğreteceği konuları bilen değil, onları nasıl etkili biçimde öğreteceğinin bilimsel yöntemleri ve bazı meslek dersleri de kendisine öğretilmiş bir şahsiyet olmalıdır. Paşa olarak birkaç kez Maarif Nazırlığı (Eğitim Bakanlığı) yapan Ahmet Kemal Efendi'nin öncülüğü ile ilk kez bir erkek öğretmen okulu

Darülmualimîn adıyla 16 Mart 1848 Perşembe günü (10 Rebûlâhîr 1264) Fatih'te açılmıştır. Darülmualimîn'den yirmi iki yıl sonra, 26 Nisan 1870'te Darülmualimat adlı bir kız öğretmen okulu açılmıştır (Akyüz, 2006).

Ülkemizde Türkçenin eğitimi, 1850'li yıllardan sonra önem kazanmaya başlamış, bu durum o günkü adıyla sarf ve nahiv olarak bilinen ve arka arkaya çıkan yayınlardan anlaşılmaktadır. Bu sarf ve nahiv kitaplarının yanı sıra eğitim ve öğretimin amaca uygun bir biçimde ele alınmasıyla ilgili olarak "Rehnüma-yı Muallimîn (Selim Sabit Efendi), "Rehnüma-yı Muallimîn" (Ahmet Mithat), Terbiye ve Ta'lim Umdeleri (Abdülfeyyaz Tevfik)" adlı kılavuz niteliğinde kitaplar da yayınlanmıştır. Bu kılavuzlar bize değişen ve geliştirilen yöntemleri göstermesi bakımından önemli kaynaklardır (Koç, 2006).

Cumhuriyet döneminde Türkçe öğretimi planlı ve programlı olarak Millî Eğitim Bakanlığı eliyle yürütülmüştür. Öğretmen Okulları, Eğitim Yüksek Okulları, Eğitim Enstitüleri ve Eğitim Fakülteleri tarafından ilk ve orta dereceli okullara öğretmen yetiştirilmiştir. İlkokullarda Türkçe derslerini sınıf öğretmenleri, ortaokullardaki Türkçe derslerini de 1990'lı yılların sonlarına kadar edebiyat fakültelerinin ve eğitim fakültelerinin edebiyat bölümlerinden mezun olan edebiyat öğretmenleri yürütmüştür. Bu öğretmenler lisans öğrenimleri boyunca formasyon eğitimi derslerini almışlardır. Türkçe ve edebiyat derslerinin yürütülmesinde rehberlik edecek özel öğretim yöntemleri hakkında ders kitapları ise bulunmamaktadır.

İlköğretim okullarındaki sınıf ve Türkçe öğretmenlerinin Türkçe öğretimi özel öğretim yöntemleri ihtiyacını karşılayacak kitapların yazılmasının zenginleşmesi 2000'li yıllardan sonradır. Diğer yandan Türkçe öğretimi özel öğretim yöntemleri alanında yazılan kitapları değerlendiren yayınlar da yok denecek kadar azdır. Maden (2011)'in "İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun yaz(ı)ma eğitimine yönelik düşünceleri ve Yazının Usul-i Tedrisi", Gizem, ve Uygun (2011)'un "Osmanlı'dan günümüze okuma yazma öğretimi" adlı makaleleri; Duru (2004)'nun "Türkçeyi nasıl öğretmeli?" adlı kitapları; Tunç (2009)'un "Beşir Göğüş'ün Türkçe eğitimi ile ilgili eserleri ve Türkçe anlayışı üzerine bir inceleme", Yılmaz (2013)'ün Prof. Dr. Cahit Kavcar'ın Hayatı, Eserleri, Edebiyat ve Türkçe Eğitimine Katkıları", Dinçer (2007)'in "Kâzım Nami Duru hayatı, eserleri ve Türkçe öğretimine katkıları" adlı yüksek lisans tezleri bu çerçevede sayılabilecek yayınlardır.

Eğitim Enstitüleri 1978-79 öğretim yılından itibaren dört yıllık "Yüksek Öğretmen Okulları"na dönüştürülmüştür. Türkçe derslerini verecek sınıf öğretmenleri bu okullarda yetişmektedir. 1993 yılında eğitim fakülteleri bünyesinde Türkçe Öğretmenliği bölümleri kurulmuştur. Hem ilköğretim öğretmenliği hem de Türkçe öğretmenliği bölümlerinde yer alan "Türkçe Öğretimi" ve "Özel Öğretim Yöntemleri" derslerinin yürütülmesinde ihtiyaçlara cevap verecek kaynak kitap ihtiyacı artmıştır. Bu çerçevede değişik yazarlar tarafından Türkçe özel öğretim alanının ihtiyacını karşılamak amacıyla çeşitli kitaplar kaleme alınmıştır. Bunlardan birisi de Mustafa Cemiloğlu'nun 1993 yılında kaleme aldığı *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi* adlı ders kitabıdır.

Öğretmen yetiştiren kurumlar için önemli olan bir meslek elemanı yetiştirmektir. Aynı zamanda bu insan hem teorisyen hem de pratisyen olacaktır; yani yaptığı işin hem teorisi bilecek hem de onun uygulamasını gerçekleştirecektir. Öğretmen, işini planlı bir biçimde iyi yetişmiş bir kalfa gibi yürütecek ama aynı zamanda uzmanlaşmış bir usta gibi de işin felsefesinin farkında olacaktır. O nedenle diğer alanlarda olduğu gibi, çalışma alanımızda da en önemli vasıf, işin felsefesinin uygulamalara nasıl yansıtılacağını -her ikisini ilişkilendirerek-

somut örneklerle ortaya koymaktır. İncelemeye konu olan Türkçe özel öğretim yöntemleri ders kitapları, yukarıda ifade edilen eğitim durumlarını soyut ve somut yönlerden gerçekleştirip gerçekleştirilmeme yönünden de değerlendirilmiştir. Mustafa Cemiloğlu'nun hazırladığı Türkçe özel öğretim yöntemleri ders kitabının bunu önemseydiği ve gözettiği açıkça sezilmektedir.

İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi adlı ders kitabının bir diğer önemli özelliği, lisans düzeyinde zamanla değişen ve geliştirilen öğretim programının yapısına ve ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenerek basılmasıdır. 1995-2015 yılları arasındaki baskılarıyla bu kitap, uzun yıllar bu alanın öğretimine ciddi bir katkı sağlamıştır.

Mustafa Cemiloğlu, ders kitabında, Türkçe öğretiminde kullanılan edebî metinlerin tasnifi meselesine ilk teklif sunan eğitimcidir. Metinleri tür tasnifi yerine, okuyucuda bıraktığı duygu ve izlenim çerçevesinde sınıflandırmıştır. "Olaya dayalı türler", "duyguya dayalı türler" ve "düşünceye dayalı türler" sınıflandırması altında ders kitaplarına seçilen metinleri tasnif etmiştir. Bunun yanında, bu türlerin eğitim malzemesi olarak hangi özellikleri çerçevesinde ele alınıp işleneceğine dair metin çözümleme ilkelerini de ortaya koymuştur. Bu, sadece bilgiye dayalı olarak bırakılmamış, açıklanan metin tahliline yönelik olarak elverişli metinler aracılığıyla çok anlaşılır biçimde ders işleme süreci örneklendirilmiştir. Bu yöntem, bu tarzdaki diğer ders kitaplarında görülmemektedir.

Türkçenin öğretiminin birinci ve ikinci kademe nasıl yapılacağına dair değerlendirdiğimiz özel öğretim yöntem kitaplarının tümü her iki kademe yönelik değildir. Ders kitaplarının önemli bir kısmı da teorik bilgiyi esas almaktadır. Cemiloğlu'nun ders kitabında teorik bilgi, ders içeriğini yansıtmak ancak ders sürecini teoriye boğacak şekilde değildir. İncelenen ders kitapları içinde teori ve uygulamayı en başarılı şekilde birleştiren kitap *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*'dir.

Türkçe Eğitimi Bölümlerinde 2005 yılında değiştirilen ve 2006-2007 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanan öğretim programında "*Özel Öğretim Yöntemleri I* ders içeriğindeki "*Alana özgü temel kavramlar ve bu kavramların alan öğretimiyle ilişkisi, alanının başta Anayasa ve Millî Eğitim Temel Yasası olmak üzere yasal dayanakları, alan öğretiminin genel amaçları, kullanılan yöntem, teknik, araç-gereç ve materyaller*" konuları, Murat Özbay'ın *Özel Öğretim Yöntemleri I* adlı ders kitabından başka incelenen diğer yazarların kitaplarında yoktur.

Sonuç olarak, Mustafa Cemiloğlu, sadece edebiyat öğretmenliği ile yetinmemiş, Türkçe ve edebiyat alanının öğretim felsefesi ve yöntemleri hakkında araştırma ve incelemelerde bulunmuştur. Bu tutum, çalıştığı alanın bilgisine sahip olmak kadar, bu bilginin öğretilmesinde bütün eğitimcilerin yöntem konusunda ciddi bir bilgi ve uygulama birikimine sahip olması gerektiğini göstermektedir.

Eğitimin her düzeyinde ders kitabı yazma işi ülkemizde ne yazık ki bir uzmanlık alanı hâline gelmemiştir. Yazılan birçok ders kitabı çoğu özelliğiyle birbirini çağrıştırmaktadır. Oysa ders kitabı yazarların sağlam bir alan bilgisi yanında, kitap yazdıkları alanda birikim ve tecrübe sahibi olmalarını, yazdıkları ders kitaplarına bu tecrübeleri çağdaş bilgiler çerçevesinde yansıtılmalarını gerekli kılmaktadır. Mustafa Cemiloğlu'nun öncelikle ilgili dersin öğreticisi olarak öğretmenin ve öğrencinin ihtiyaçlarını iyi belirleyip gerekli teorik ve pratik bilgiyi en pratik biçimde aktarma amacı mevcuttur. Bu durum, alanda yazılan diğer ders kitaplarındaki yoğun bilgi aktarımı şeklindeki içerikten Cemiloğlu'nun kitabını ayırmaktadır.

Herhangi bir alanda veya ders için bütün içeriği ve ihtiyaçları karşılayacak bir ders kitabı henüz yazılmamıştır; muhtemelen de yazılamayacaktır. İşlevsellik ve ihtiyaç duyulan bilgiye ulaşılabilirlik, bir ders kitabının en önemli özellikleridir. Bunların Türkçe öğretimi alanında bunları tek bir kitapta toplayan bir özel öğretim yöntemleri ders kitabı da henüz yazılmamıştır. Farklı yazarların kaleme aldığı ders kitapları da kendi bakış açıları ve konuları ele alış yönleriyle Türkçe özel öğretim yöntemleri alanının öğretimine ciddi katkı sağlamışlardır. Ancak Mustafa Cemiloğlu'nun *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi* adlı ders kitabı, içerik düzenlemesi, teorik ve pratik bilgileri çok iyi harmanlaması, özel öğretim yöntemleri ders programlarının gelişimine paralel kendini yenilemesi yönlerinden diğer ders kitaplarından ayrılmaktadır.

Kaynakça

- AKYÜZ, Y. (2006). *Türkiye'de Öğretmen Yetiştirilmenin 160. Yılında Darülmüallimîn'in İlk Yıllarına Toplu ve Yeni Bir Bakış*, Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi OTAM, S. 20, s. 17-58.
- CEYHAN, E. ve YİĞİT, B (2004), *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- DİNÇER, F. (2007). *Kâzım Nami Duru Hayatı, Eserleri ve Türkçe Öğretimine Katkıları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- DURU, K. N. (2004). *Türkçeyi Nasıl Öğretmeli?* (Hazl. M. Özbay). Ankara: Kül Sanat Yayıncılık.
- GİZEM, E. VE UYGUN, S. (2011). *Osmanlı'dan Günümüze Okuma Yazma Öğretimi*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1; 197-216.
- GÜZEL, A. (2003). *Eğitim Fakültelerinde Türkçe Öğretmenliği Bölümünün Kuruluşu ve Hedefleri - I*, TÜBAR-XIII, s. 7-17.
- KOÇ, R. (2006). *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkçenin Öğretimindeki Gelişmeler ve Aşamalar*, Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı, Van.
- UÇGUN, D. (2010). *Özel Öğretim Yöntemleri" Dersinin Türkçe Öğretmeni Yetiştirme Sürecine Katkısı*, TÜBAR-XXVII-Bahar, s. 707-719.
- MADEN, S. (2011). *İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun yaz(ı)ma eğitimine yönelik düşünceleri ve Yazının Usul-i Tedrisi*, Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic 6(1); 1528-1542.
- TUNÇ, F. (2009). *Beşir Göğüş'ün Türkçe Eğitimi ile İlgili Eserleri ve Türkçe Anlayışı Üzerine Bir İnceleme*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- YILDIRIM A. ve ŞİMŞEK, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Genişletilmiş 5. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YILMAZ, M. (2013). *Prof. Dr. Cahit Kavcar'ın Hayatı, Eserleri, Edebiyat ve Türkçe Eğitime Katkıları*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
- YÖK (1998). *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*, Yükseköğretim Kurulu Yayınları, Ankara.

YÖK (2007a). Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları, Ankara.

YÖK (2007b). Öğretmen Yetiştirme Ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007), Ankara.

Geniş Özet / Extended Abstract

During the Republic period, teacher training took place in schools opened for this purpose. Turkish lessons were conducted by classroom teachers in primary schools and by literature teachers in secondary schools. "Special Teaching Methods" courses are one of the important courses that enable Turkish and literature teacher candidates to be trained in terms of methodology. In the Republican period, the Special Teaching Methods course was included in the curriculum of teacher training institutions under different names and practices. Textbooks that give information about how to teach Special Teaching Methods courses at the undergraduate level started to be written only in the 2000s. In this study, Prof. Dr. Turkish teaching special teaching methods textbooks written by Mustafa Cemiloğlu were examined and compared with other books written in the same field. Mustafa Cemiloğlu started serving this field with his first textbook titled Teaching Turkish in 1995. In the following years, this book continued to be published by changing its content in line with the needs.

Prof. Dr. Mustafa Cemiloğlu's Turkish teaching special teaching methods textbook was reprinted in 1998, 2001, 2003, 2004, 2005, 2009, 2015. Cemiloğlu's textbook was compared in terms of content with nine textbooks written in this field. The study has been prepared with a qualitative research approach and is descriptive. For the purpose of determining the situation, the document analysis method and scanning technique were used.

In 1997, the restructuring of education faculties was carried out. In the undergraduate program prepared to be applied in Turkish Education departments, Special Teaching Methods were counted among the vocational knowledge courses, and the course was planned to be taught in two stages. Accordingly, "Special Teaching Methods I" III. class VI. 4 hours a week in the semester, IV. Class VII. It is taught 4 hours a week in the semester. The Turkish Teaching course, which is a special teaching methods course in Classroom Teaching departments, is included in the 6th semester. This course is defined as two theoretical, two application, and three credits in the curriculum.

In 2005, program changes were made in education faculties. The new program in Turkish education departments has been implemented since the 2006-2007 academic year. In this program, the Special Teaching Methods-I course has been dropped to the 5th semester and has been defined in the field of professional knowledge. Special Teaching Methods-II took place in the 6th semester and was described as a field course. In the Department of Primary Education, Turkish Language Teaching was taught as a field education course in the 6th semester as 3 hours of theoretical courses and three credits.

Mustafa Cemiloğlu's textbook titled Turkish Teaching in Primary Schools was prepared for both Turkish Teaching in Classroom Teaching departments and Special Teaching Methods I-II courses in Turkish Teaching departments. The prints of the work until 2005 consist of nine chapters. The special teaching methods textbook of Mustafa Cemiloğlu was compared in terms of content with nine different textbooks written on different dates in this field. This comparison will be made within the framework of the unique teaching methods course content after the 2005 regulation.

It is essential to train a professional member for institutions that train teachers. This person will be both a theorist and a practitioner. He will know both the theory and the application of his work. The teacher will be aware of the philosophy of the work, like a specialist master, while conducting his job in a planned way like a well-trained foreman. Mustafa Cemiloğlu has consistently emphasized this in his writings on Turkish teaching and in his textbook. This understanding is perceived in the content of the Turkish particular teaching methods textbook he prepared.

The coursebook titled Teaching Turkish in Primary Education Schools was published between 1995 and 2015 by rearranging it according to the structure and needs of the curriculum that changed and developed over time at the undergraduate level. The educator is the first to

propose the issue of classification of literary texts used in Turkish teaching. He classified the texts within the frame of feelings and impressions left by the reader rather than genre classification. He classified the texts selected for the textbooks under the classification of "event-based genres", "emotion-based genres," and "thought-based genres". In addition, it has revealed the principles of text analysis on which characteristics of these genres will be handled and processed as educational material. This is not just left on the basis of the information; the teaching process is exemplified in a very understandable way by means of suitable texts for the explained text analysis. This method is not seen in other textbooks of this style.

Unfortunately, writing textbooks at all levels of education has not become an area of expertise in our country. Many of the textbooks written evoke each other with most of their features. However, it is necessary for those who write textbooks to have a solid knowledge of the field and to have knowledge and experience in the field they write, and to reflect these experiences in the textbooks they write within the framework of current knowledge. A textbook that will meet all the content and needs for any field or course has not yet been written, and it probably will not. However, functionality and accessibility to the needed information are undoubtedly the essential features of a textbook. In the field of Turkish teaching, a textbook on unique teaching methods that gathers these in a single book has not yet been written. The textbooks we have written by different authors have made a profound contribution to the teaching of the field of Turkish unique teaching methods with their perspectives and topics. However, Mustafa Cemiloğlu's coursebook titled Turkish Teaching in Primary Schools differs from other textbooks in terms of its content arrangement, blending theoretical and practical knowledge very well, and its self-renewal in parallel with the development of unique teaching methods curriculum.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Her yazarın katkı oranı eşittir.

Birinci Yazar %50,

İkinci Yazar %50,

Çatışma Beyanı

Her bir yazar için raporlanan araştırmada, sonuçlarda, yansımalarda ya da belirtilen görüşlerde dolaylı/dolaysız herhangi bir mali çıkar veya bağlantı yoktur. Yazarlara, ilişkili bölümlere, ilişkili kuruluşlara, kişisel ilişkilere veya doğrudan akademik rekabete yönelik ilgili ticari kaynaklar ile diğer finansman kaynakları dâhil olmak üzere herhangi bir yanlılık sorusu doğurabilecek durum yoktur. İlgili araştırma yayımlandıktan sonra yazarların herhangi birinin utanmasına neden olacak, bildirilmeyen herhangi bir düzenleme yoktur.

Yayın Etiği Beyanı

Bu makalenin planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.